

ทับทิมจันทร์ชมพูเงินล้าน จีเอพี ดีเด่น ปี 2563

ผู้เขียนได้มีโอกาส ได้รับคัดเลือกเป็นคณะทำงานคัดเลือกเกษตรกรดีเด่นด้านการผลิตพืช ประจำปี 2563 เพื่อคัดเลือกเกษตรกรที่มีผลงานเด่นด้านการผลิตพืชที่ปลอดภัย นั่นก็คือ จีเอพี (GAP) เพื่อนำไปรับโล่ในงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติเกษตรกรผู้ที่มีผลงานดีเด่นด้านการผลิตพืชให้เป็นที่ปรากฏต่อสาธารณชนและเป็นขวัญกำลังใจให้กับเกษตรกรผู้ที่สามารถพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในวันนี้ สำหรับเกษตรกรคนเก่ง GAP ดีเด่น ในปีนี้ คือ คุณสมชาย เจริญสุข เจ้าของสวนชมพูเจริญสุข บนพื้นที่ 15 ไร่ ตั้งอยู่ที่ ตำบลดอนคา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ลองมาดูกันว่ากว่าจะมาเป็น สวนชมพูทับทิมจันทร์เงินล้าน และกลายเป็นของดีเมืองโอ่งมังกรราชบุรี ได้อย่างไร

ที่มาของการผลิตชมพูทับทิมจันทร์คุณภาพ

คุณสมชาย เจริญสุข เจ้าของสวนชมพูเจริญสุข ผู้มีความตั้งใจที่จะผลิตชมพูให้มีรสชาติอร่อย ผลผลิตมีคุณภาพ คงไว้ซึ่งมาตรฐาน “ภายใต้แนวความคิดพัฒนาและแบ่งปันความรู้” ก่อนที่จะมาเป็นสวนชมพูเงินล้านนั้น

คุณสมชาย เล่าว่า เดิมครอบครัวประกอบอาชีพ เพาะตรกร ปลูกพืชผักไม้ผล แต่ด้วยอาชีพ

เกษตรกรบางช่วงประสบปัญหาาราคาผลผลิตตกต่ำ ทำให้ขาดทุน ตนเองจึงตัดสินใจทิ้งสวนเพื่อไปลองทำอาชีพอื่น เช่น การเป็นตัวแทนขายประกันชีวิตอยู่ 5 ปี และพ่อค้าขายเสื้อผ้าอยู่ 2 ปี ซึ่งอาชีพเหล่านี้ก็ทำให้ตนมีรายได้มากขึ้น แต่พอผ่านไประยะหนึ่งภาวะเศรษฐกิจในประเทศเริ่มตกต่ำ ตนมองเห็นว่าอาชีพที่ทำอยู่นั้นไม่น่าจะยั่งยืน จึงหันกลับมามองอาชีพเกษตรกรซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของครอบครัวในปี 2538 คุณสมชาย จึงกลับมาเริ่มต้นกับอาชีพเกษตรกรอีกครั้ง โดยเช่าพื้นที่สวนจำนวน 15 ไร่ ณ ตำบลดอนคา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี เริ่มต้นด้วยการปลูกมะนาว และไม้ผลอย่างอื่นแซม โดยช่วยกันดูแลสวนกับภรรยา ซึ่งการตัดสินใจทำสวนมะนาวในตอนนั้น ตนเองก็

ไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับการปลูกมะนาวเลย คิดแต่เพียงว่ามะนาวน่าจะปลูก และดูแลรักษาง่าย รวมทั้งเป็นพืชที่น่าจะทำรายได้เป็นอย่างดี แต่ทุกอย่างก็ไม่ได้ง่ายอย่างที่คิด เนื่องจากผลผลิตที่ออกมาไม่ได้สวยงาม และช่วงนั้นมะนาวราคาตกต่ำมาก ราคาเฉลี่ยเพียงลูกละ ประมาณ 30 สตางค์ ขณะเดียวกันต้นทุนการผลิต เช่น ปุ๋ย สารเคมี กลับมีราคาสูง ทำให้การทำสวนมะนาวไม่ประสบผลสำเร็จด้วยใจยังรักในอาชีพ เกษตรกรและไม่อยากเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น จึงพยายามมองหาพืชชนิดใหม่เข้ามาปลูกทดแทน ในตอนนั้น เห็นว่าชมพู พันธุ์ทับทิมจันทร์ มีชื่อเสียงโด่งดังพอดี เป็นชมพูพันธุ์ใหม่ ซึ่งตนมองว่าเป็นพันธุ์ที่มีลักษณะโดดเด่นมาก คือ ผิวสีแดงสด ขนาดผลเนื้อแน่น รสชาติอร่อย ผิวค่อนข้างหนา และเก็บเกี่ยวได้ง่าย ประกอบกับช่วงนั้นยังไม่ค่อยมีคนปลูก ราคาดี เป็นที่ต้องการของตลาด จึงนำมาทดลองปลูก จำนวน 200 ต้น บนพื้นที่ 5 ไร่ แทนสวนมะนาวเดิมในระหว่างนั้นก็ได้อศึกษาและพัฒนาการผลิต และขยายมาเรื่อย ๆ จนเต็มพื้นที่ 15 ไร่ มาจนถึง ณ ปัจจุบัน

จุดเริ่มต้นและแนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จ

๑ **การพัฒนาและ เรียนรู้** เป็นสิ่งที่สำคัญ การเปลี่ยนจากสวนมะนาวมาเป็นสวนชมพูก็ไม่ได้ง่ายนัก คุณสมชาย เล่าว่า ปัญหาในตอนนั้นก็คือ “ทำไมเป็นไม้มีความรู้ใด ๆ เลยเกี่ยวกับชมพู ยิ่งเมื่อได้ลงมือปฏิบัติ ทำก็รู้ว่ายังมีปัจจัยหลายอย่างประกอบอีกมากมาย เมื่อขาดความรู้ สิ่งที่เราดูเหมือนว่าง่ายกลับกลายเป็นยาก ” ดังนั้น จึงได้พยายามศึกษาหาความรู้ ทั้งจากการศึกษาดำรงด้วยตนเอง การไปดูแปลงอื่นที่เขาทำแล้วประสบความสำเร็จ เก็บข้อมูลในส่วนที่เป็นข้อดีและคิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการทำสวนของตัวเอง สอบถามแนวคิด ทฤษฎี จากอาจารย์ จากนักวิชาการ เข้าร่วมอบรม และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย ในการเข้ามาศึกษา ค้นคว้า ทำงานวิจัยทดลองเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งก็ทำให้ตนเองก็ได้ศึกษาเรียนรู้และพัฒนาไปด้วย

๑ **การบริหารจัดการที่ดี** การบริหารจัดการที่ดี เริ่มตั้งแต่การเลือกพันธุ์ที่เหมาะสม การวางแผนการผลิต การจัดการบริหารจัดการทรัพยากร ดิน น้ำ ปัจจัยการผลิตต่างๆ รวมถึงการบริหารจัดการด้านแรงงาน การตลาดที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งคุณสมชาย กล่าวว่า “**ผลผลิตพรีเมียม ต้องมาจากการจัดการสวนที่เป็นระบบ**”

๑ **การเลือกใช้พันธุ์ที่เหมาะสม** เหตุผลที่เลือกปลูกชมพูทับทิมจันทร์ นั้นเนื่องจากลักษณะเด่นของพันธุ์นี้คือ เนื้อแน่น มีรสชาติหวานกรอบ ผิวสีแดง ผลโต ผิวมันวาวเรียบสวย ไม่บอบช้ำง่าย และเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

๑ **การบริหารจัดการทรัพยากรดิน** เนื่องจากชมพูที่สวนมีอายุมาก แต่ผลผลิตชมพูของสวนเจริญสุขยังคงให้ผลผลิตและรักษาคุณภาพที่ดีอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากการปรับปรุงบำรุงดินอย่างเหมาะสม มีการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยคอก เช่นมูลค่างควา การใช้สารปรับปรุงบำรุงดิน ซึ่งทำให้โครงสร้างดินให้ร่วนซุย ระบบรากทำงานได้ดี

๑ **การบริหารจัดการด้านแรงงาน** มีการจัดการด้านแรงงานที่เพียงพอ ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลผลิต เช่น การดูแลรักษา เช่น การรดน้ำ การใส่ปุ๋ย การกำจัดศัตรูพืช ใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลัก ส่วนช่วงการตัดแต่งกิ่ง ห่อผลและเก็บเกี่ยว โดยจ้างแรงงานเพิ่มประมาณ 4 คน

๑ **การบริหารจัดการด้านผลิตและการตลาด** ชมพูจะเริ่มให้ผลผลิตหลังจากอายุประมาณ 2 ปี สำหรับสวนชมพูเจริญสุข นั้นมีการกำหนดการผลิตชมพูออกสู่ตลาด จำนวน 2 รุ่น คือ

รุ่นที่ 1 เดือน กรกฎาคม – สิงหาคม (รุ่นนอกฤดู)

รุ่นที่ 2 เดือน กุมภาพันธ์ – มีนาคม (รุ่นในฤดู)

สำหรับผลผลิต รุ่นในฤดู โดยปกติสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้จนถึงเดือนเมษายน แต่สวนเจริญสุขเลือกที่จะไม่เก็บผลผลิตรุ่นเดือนเมษายนไว้ เนื่องจาก เป็นผลผลิตชุดท้ายฤดู ซึ่งผลมีขนาดเล็ก และสีไม่สวย เป็นช่วงที่มีแมลงวันผลไม้ระบาดหนัก และเพื่อพักบำรุงต้น สำหรับเตรียมทำนอกฤดูที่จะเก็บเกี่ยวผลผลิตในเดือน

กรกฎาคม – สิงหาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มีราคาสูง ผลผลิตที่ได้จำหน่ายทั้งตลาดต่างประเทศ โดยตลาดต่างประเทศจะส่งผลผลิตให้กับบริษัทส่งออกโดยมีรถของบริษัทมารับผลผลิตจากสวน ส่วนตลาดในประเทศ ส่งขายให้กับห้างสรรพสินค้า Tops supermarket และจำหน่ายออนไลน์

แนวทางการจัดการการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช เพื่อให้ได้คุณภาพมาตรฐาน

๑ การจัดการสุขลักษณะสวน

พื้นที่ปลูก พื้นที่สวนชมพู เป็นสภาพพื้นที่ราบ ยกร่อง ลักษณะดินเป็นดินเหนียวบริเวณพื้นที่ปลูกและบริเวณโดยรอบไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน สารเคมี จุลินทรีย์และโลหะหนัก มีการทำผังแปลงและรหัสแปลงปลูก

แหล่งน้ำ น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตชมพู มาจากน้ำซับ ไม่ปนเปื้อน สารเคมี จุลินทรีย์และโลหะหนัก วิธีการให้น้ำโดยใช้เรื่อรดน้ำ หรือใช้วิธีตัดกรดในช่วงที่ต้นยังเล็ก การให้น้ำจะให้บริเวณโคนต้น สัปดาห์ละครั้ง หรือช่วงที่มีสภาพอากาศร้อน ถ้าอุณหภูมิสูงก็จะปรับการให้น้ำเป็น 2 ช่วง สำหรับน้ำเสียที่เกิดจากการใช้งาน เช่น น้ำทิ้งห้องสุขา น้ำทิ้งต่าง ๆ มีการจัดการที่เหมาะสมไม่ให้เป็นปนเปื้อนลงสู่พื้นที่ปลูก พื้นที่โดยรอบและสิ่งแวดล้อม

การเก็บรักษาสารเคมี /การใช้สารเคมีทางการเกษตร มีการใช้สารเคมีใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามคำแนะนำบนฉลาก สารเคมีที่ใช้ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตรอย่างถูกต้อง มีสถานที่เก็บสารเคมีมิดชิด เป็นสัดส่วน แยกเป็นหมวดหมู่ชัดเจน

๑ การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร

มีสถานที่เก็บเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรเป็นสัดส่วน สะดวกต่อการหยิบใช้งาน ทั้งนี้จะทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ก่อนและหลังการใช้งาน รวมทั้งมีการตรวจสอบซ่อมแซมอุปกรณ์เครื่องมือให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

๑ **การจัดการปัจจัยการผลิต** มีการใช้ปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย สารเคมี ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้อง กิ่งพันธุ์นำมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ มีการบันทึกรายการปัจจัยการผลิต

๑ การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต

การให้ปุ๋ย ในช่วงระยะบำรุงต้น ใส่ปุ๋ยคอกบริเวณรอบทรงต้น อัตรา 2 กิโลกรัม/ต้นร่วมกับใส่ปุ๋ยสูตร 18-4-0 อัตรา 25 กิโลกรัม/ไร่ สลับกับการให้ปุ๋ยสูตร 8-24-24 อัตรา 25 กิโลกรัม/ไร่ เพื่อเร่งการเจริญเติบโต สำหรับระยะกระตุ้นตาดอก ใช้ปุ๋ยสูตร 13-13-21 ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยสูตร 0-0-60 อัตรา 50 กิโลกรัม/ไร่ เพื่อเพิ่มความหวาน รวมทั้งการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยมูลค่างควา ในการบำรุงดินร่วมด้วยเพื่อช่วยปรับโครงสร้างของดินให้ดีขึ้น และให้ปุ๋ยอีกครั้งหลังจากมีการตัดแต่งกิ่ง

การกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เช่นสารป้องกันกำจัดเชื้อรา โดยจะฉีดพ่นไปพร้อมกับการให้ปุ๋ยทางใบ เช่นโรคแอนแทรกคโนส ซึ่งพบปัญหาในช่วงการผลิตชมพูนอกฤดู ป้องกันกำจัดโดยการใช้ สารเคมีแมนโคเซปรวมกับการตัดแต่งกิ่งทรงพุ่มให้โปร่ง กำจัดส่วนของพืชที่มีโรคและแมลงทำลาย โดยการการขนย้ายไปทำลายนอกแปลงปลูก เพื่อลดการสะสมของโรคและแมลง สำหรับปัญหาแมลงวันผลไม้ ใช้วิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานตามระบบ IPM ของกรมวิชาการเกษตร

การตัดแต่งกิ่ง พื้นที่ปลูกชมพูทับทิมจันทร์ 15 ไร่ ประกอบด้วยต้นชมพู อายุ 22 ปี และ 12 ปี ปลูกที่ระยะห่างระหว่างต้น 4.5 เมตร ระยะห่างระหว่างร่อง 6 เมตร เริ่มตัดแต่งกิ่งควบคุมความสูงของต้นชมพูครั้งแรกเมื่อต้นอายุ 7 - 8 ปี เนื่องจากทรงพุ่มที่แน่นทึบ ต้นสูง 4-5 เมตร จะทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดการคนงานทำงานยาก โดยการตัดแต่งกิ่งทำ ดังนี้

1. ตัดบริเวณโคนต้น กำหนดให้กิ่งแรกมีความสูงจากพื้นดินประมาณ 1-1.5 เมตร
2. ทอยยอดตัดกิ่งด้านบนที่สูงเกินความต้องการออก (กำหนดให้สูงไม่เกิน 2-2.5 เมตร)

เหลือยอดหรือกิ่งด้านบนสุดไว้บ้าง เพื่อใช้เป็นร่มเงา ป้องกันกิ่งใหม่จากแสงแดด เมื่อมีกิ่งแขนงแตกออกมาเป็นร่มเงาจึงค่อย ตัดยอดออก ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการตัดแต่งกิ่งคือ ช่วงประมาณปลายฝนต้นหนาว เมื่อลดความสูงของต้นชมพู 7- 8 ปี ได้สำเร็จ จึงนำต้นชมพูรุ่นใหม่มาปลูกเพิ่มเติมพื้นที่ และเริ่มทำการตัดแต่งกิ่งควบคุมความสูงของต้นชมพู ดังนี้

1. หลังจากปลูกไปได้สักระยะหนึ่งได้ ทำการตัดแต่งกิ่งแขนงที่แตกออกมาบริเวณโคนต้นออกทั้งหมด กำหนดให้กิ่งแรกมีความสูงจากพื้นดินประมาณ 1-1.5 เมตร
2. ทำการไว้กิ่งและใช้ไม้ไผ่ค้ำยันเพื่อป้องกันกิ่งฉีกขาด กำหนดให้ทรงพุ่มมีลักษณะคล้ายร่มใช้เวลาประมาณ 1.5 - 2 ปี จะได้ชมพูตามที่ต้องการคือ 2-2.5 เมตร จากนั้นให้ทำการตัดแต่งกิ่งครั้งใหญ่ทุกปีในช่วงปลายฝนต้นหนาว ระหว่างนั้นก็ค่อยๆ เล็มกิ่งใหม่ที่แตกออกอย่างต่อเนื่อง

การห่อผล เริ่มห่อผลภายในเวลา 14 วัน หลังไหมดอกร่วง โดยใช้ถุงห่อตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร ใช้ถุงพลาสติก High Density Polyethylene (HDPE) สีขาว ความหนาไม่น้อยกว่า 12.5 ไมครอนก่อนห่อผล ฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดเชื้อราแอนแทรกโนส และสารกำจัดแมลง เพื่อกำจัดแมลงศัตรูพืชที่ติดกับผล การตัดแต่งทรงพุ่ม ควบคุมความสูง และสภาพสวนสะอาดสำหรับเทคนิคทำให้ลูกสวยที่สำคัญคือ วิธีการห่อ คุณสมบัติจะห่อแบบไขว้กัน 4 ผล เด็ดลูกตรงกลางทิ้ง หากทำวิธีนี้แล้วลูกจะใหญ่สม่ำเสมอ เว้นระยะห่างต่อซ่อประมาณหนึ่งไม่บรรทัดจะทำให้กระจายน้ำเลี้ยงทั่วต้น วิธีนี้จะช่วยให้ได้ผลมาก ขนาดของลูกจะเท่ากันหมด สำหรับซ่อดอกชมพูนั้น ใน 1 ต้น มีจำนวนมาก จะทำการเด็ดทิ้งเหลือไว้ต้นละไม่เกิน 150 ซ่อ

การเก็บเกี่ยว ชมพูจะใช้เวลานานับจากวันออกดอกมาถึงเก็บผลได้ ประมาณ 90 วัน วิธีการเก็บเกี่ยว คือ ตัดผลผลิตทั้งถุงห่อ ไม่เปิดปากถุง เก็บใส่ภาชนะบรรจุที่สะอาด มีวิธีการเก็บเกี่ยวที่ป้องกันการกระแทก หรือทำให้ผลผลิตบอบช้ำ

๑ การบันทึกและการควบคุมเอกสาร จะต้อง มีบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงาน รายละเอียดการใช้วัสดุอันตรายทางการเกษตร แหล่งที่มาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ทำให้สามารถทวนสอบข้อมูลการผลิตได้

๑ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้สารเคมีจะใช้ในอัตราที่เหมาะสมและจำเป็นเท่านั้น โดยคำนึงถึงระบบนิเวศน์และความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมการจัดการสุขลักษณะ ภายในฟาร์ม มีการดูแลรักษาพื้นที่ปลูก โดยไม่มีการเผาทำลายเศษซากพืชในแปลงไม่มีการปล่อยของเสีย เช่นน้ำทิ้ง น้ำล้างผลผลิต น้ำล้าง เครื่องมือหรือสารเคมีลงสู่สู่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

